

Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği

CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZ YILINDA TÜRKİYE'DE TIP EĞİTİMİNİN GELECEĞİ İÇİN HEDEFLER

**HAZİRAN
2025**

Çalışma Grubu

Prof. Dr. İskender Sayek

Prof. Dr. Sevgi Turan

Prof. Dr. Levent Altıntaş

Cumhuriyetin İkinci Yüzyılında Türkiye’de Tıp Eğitimi Hedefleri

Tıp eğitiminin temel amacı sağlık hizmet sunumunda nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Tıp eğitiminin niteliği sağlık hizmetleri niteliğini doğrudan etkileyen bir faktördür. Tıbbın son 30-40 yıllık dönemdeki gelişimi teknoloji yönelimli olmuştur. Son on yılda ivmesi artan eğitim ve iletişim teknolojisindeki gelişmelerin etkisi ile tıp eğitiminde kullanılan yöntem ve yaklaşımlardaki gelişim ve değişim önceki dönemlere göre daha kapsamlı ve hızlı olarak gerçekleşmiştir. Tıp eğitimi bilimsel gelişmeler, sağlık hizmet sunumundaki değişim ve hastalar ile toplum gereksinimi karşılamada yetersiz kalmıştır. COVID 19 salgını bunun doğruluğunu göstermiştir.

COVID 19 salgını tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de tıp eğitimi programlarının, öğretim stratejilerinin ve ölçme değerlendirme yöntem ve uygulanmalarının yeniden gözden geçirildiği, ortaya çıkan sorunlara yönelik farklı çözüm önerilerinin üretildiği bu süreci hızlandırmıştır. Bu dönemde ortaya çıkan acil sorunlara tıp fakülteleri hızlı yanıtlar üreterek eğitimin sürdürülmesini sağlamıştır.

Salgın tıp eğitiminin yürütülmesinde çevrimiçi ve uzaktan eğitim ortamlarından yararlanılabileceğini göstermiştir. Bu deneyim üzerinden harmanlanmış öğrenme ve e-öğrenme yöntemleri kullanımı söz konusu olmuştur. Salgın ile birlikte tıp eğitiminde dönüşümsel değişimin kaçınılmaz olduğu ortaya çıkmıştır. Catherine Lucey ve arkadaşları¹ pandeminin başında halk sağlığının desteklenmesi, gerçek yaşama uygun eğitim programı geliştirilmesi ve eğitim kaynaklarının korunmasını önermiştir. Daha sonra Lucey ve arkadaşları COVID 19 salgını sonrası tıp eğitiminde değişimin kaçınılmaz olduğunu belirterek eğitime yönelik hedeflerin başında ulusal bir vizyon ile hekim insan gücünün yetiştirilmesi, eğitim programının değiştirilmesi, yaşam boyu öğrenmenin geliştirilmesi, öğrenci ve hekimlerin iyilik hallerinin korunması, yeterliliğe dayalı eğitimin benimsenmesi ve bileşenler/paydaşlar arasında toplumsal iş birliğinin hedeflenmesi gerektiğini tanımlamıştır. Tıp eğitiminde tüm bunlar kadar önemli olan bir diğer konu da tıp fakültelerinin sosyal/toplumsal yükümlülüğüdür. Tıp fakültelerinin temel yükümlülüğü eğitim, araştırma ve hizmette toplumun sağlık gereksinimlerini önceleyen ilkeleri benimsemesidir.

Tıp eğitiminde elde edilen bu önemli deneyim ile gelecekte nitelikli ve sürdürülebilir tıp eğitiminin varlığını sağlamak için yol gösterici hedeflerin belirlenmesi önemlidir. Bu hedeflerin belirlenmesi Cumhuriyetin ikinci yüzyılında ulusal düzeyde geleceğin hekimlerini yetiştirmek için kılavuzluk yapacaktır.

Prof. Dr. İskender Sayek

¹ Lucey CR, Davis JA, Green MM. We have no choice but to transform: the future of medical education after the COVID-19 pandemic. Acad Med. 2022 Mar 1;97(3 Suppl):71–81.

Yöntem

Bu çalışmanın amacı nedir?

21. Yüz yılın bu döneminde tıp eğitimindeki gelişmeler, toplum sağlık gereksinimindeki değişimler, teknolojiye gelişmeler ve COVID-19 pandemisindeki deneyimler ışığında “tıp eğitiminin hedeflerinin” tanımlanması bir gereksinim olmuştur. Bu gereksinimi karşılamak amacıyla TEPEAD tarafından Türkiye için Cumhuriyetin ikinci yüzyılında tıp eğitimi hedeflerini belirlemek amacıyla çalıştay düzenlenmiştir. Bu çalışma bu çalıştay ile başlayan tıp eğitimi hedeflerinin belirlenme süreci ve ürününü paylaşmaktadır.

Bu Çalışma Nasıl Gerçekleşti?

Türkiye’de tıp eğitiminin geleceği ile ilgili hedeflerin belirlenmesi için yürütülen çalışma üç aşamada gerçekleştirilmiştir.

Birinci Aşama: Paydaş Görüşlerinin Alınması ve Değerlendirilmesi

Bu aşamada, katılımcıların Türkiye’de tıp eğitiminin mevcut durum değerlendirmeleri ve gelecek ile ilgili beklentilerini almak üzere bir anket çalışması yürütülmüştür. Anket çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Anket çalışmasında tüm paydaşlara ulaşabilme hedeflenmiş ve aşağıdaki gruplara e-posta gönderilerek veya sosyal medya ağlarından yapılan paylaşım ile çalışmaya davet edilmiştir:

1. Tıp fakültelerinin dekanlıkları
2. Tıp Eğitimi Geliştirme Derneği aracılığı ile tıp fakültesi öğretim üyeleri
3. Tıp Eğitimi Programları Akreditasyon Derneğinin üyeleri
4. Tıp Eğitimi Anabilim Dalları öğretim üyeleri
5. Öğrenci dernek, grup ve toplulukları aracılığı ile tıp fakültesi öğrencileri

Anket Formunda katılımcıların aşağıda verilen üç açık uçlu soruya cevap vermeleri beklenmiştir:

- Tıp eğitiminin geleceğini değerlendirdiğinizde en önemli ve öncelikli değişimin hangi alanlarda ve yönde gerçekleşeceğini düşünüyorsunuz? Neden?
- Bu değişim ve gelişim süreci için Tıp Fakültelerimiz ve akademisyenlerimiz ne derecede hazırlıklı ve donanımlıdır. Neden?

- Önümüzdeki dönemde tüm paydaşların beklentilerini karşılayabilecek nitelikli ve sürdürülebilir tıp eğitimi için hedeflerimiz neler olmalıdır? Neden?

Tablo 1. Türkiye’de Tıp Eğitiminin Geleceği- Anket Çalışması Katılımcılarının Özellikleri

Ünvan	Sayı (%)
Öğrenci	12 (14,1)
Tıp Fakültesi Mezunu	2 (2,3)
Araştırma görevlisi	1 (1,2)
Dr. Öğr. Üyesi	3 (3,5)
Doçent	9 (10,6)
Profesör	58 (68,2)
Görev	Sayı
Öğrenci	12 (14,1)
Hekim	2 (2,4)
Öğretim elemanı	2 (2,4)
Dekan veya Dekan Yardımcısı	32 (37,6)
Anabilim dalı başkanı	5 (5,9)
Öğretim üyesi	32 (37,6)
Toplam	85 (100.0)

Anket çalışmasına 85 kişi yanıt vermiştir (Tablo 1). Anket çalışmasına verilen yanıtlar araştırma grubu tarafından temalara göre sınıflandırılmıştır. Temalarının belirlenmesi aşağıdaki aşamalar ile gerçekleştirilmiştir (Temalara göre anket formunun yanıtları Ek Tablo 1’de görülebilir):

- Çalışma grubunda yer alan araştırmacılar tüm yanıtları bağımsız olarak okuyarak tema önerilerini belirlemişlerdir.
- Araştırmacılar bir araya gelerek tema önerilerini tartışmışlar ve ortak bir tema listesi oluşturmuşlardır.
- Uzlaşılan temalar üzerinden bir araştırmacı yanıtları temalara ayırmıştır.
- Çalışma grubundaki tüm araştırmacılar bu temaları bağımsız olarak incelemiş ve önerilerini belirtmiştir.
- Çalışma grubu ortak bir toplantı yaparak temaları ve yanıtları gözden geçirmiştir.

Sorulara yanıtların önem ve öncelik sırasına göre maddeler halinde ve gerekçeleri ile yazılması istenmiştir. Her bir soru için; En az 5 (Beş) en fazla 10 (On) madde yazılabilmektedir. Anket çalışmasında belirtilen hedeflerin tema ve öncelik sıralarının dağılımı Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Anket çalışmasında belirtilen hedeflerin tema ve öncelik sıralarının dağılımı

Tema	Tekrarlanma sıklığı ve öncelik sırası n (%)				
	1	2	3	4	Toplam (f=448)
Tıp eğitiminde nitelik güvencesinin sağlanması	12(16,0)	16(21,3)	13(17,3)	34(45,3)	75(100,0)
Doğa, insan ve toplum odaklı tıp eğitimi	12(30,8)	10(25,6)	3(7,7)	14(35,9)	39(100,0)
Sosyal güvenilir tıp eğitimi	8(15,4)	10(19,2)	13(25,0)	21(40,4)	52(100,0)
Yalın ve yaşamın içinde tıp eğitimi programı	14(16,9)	16(19,3)	15(18,1)	38(45,8)	83(100,0)
Tıp eğitiminin yönetimde profesyonellik ve liyakat	3(23,1)	3(23,1)	1(7,7)	6(46,2)	13(100,0)
Tıp eğitiminde teknolojinin akılcı kullanımı	12(27,3)	7(15,9)	10(22,7)	15(34,1)	44(100,0)
Tıp eğitimi ortamlarında herkes için insan refahının sağlanması	4(11,8)	8(23,5)	5(14,7)	16(47,1)	34(100,0)
Tıp eğitiminde birlikte çalışma ve iş birlikleri	7(22,6)	5(16,1)	5(16,1)	14(45,1)	31(100,0)
Tıp eğitimi ortamlarındaki herkes için sürekli öğrenme ve gelişimin desteklenmesi	6(11,3)	2(3,8)	11(20,8)	34(64,2)	53(100,0)
Toplum için bilimin üretilmesi ve paylaşılması	4(16,0)	4(16,0)	4(16,0)	13(16,0)	25(100,0)

*Satır yüzdesi alınmıştır.

İkinci Aşama: Türkiye’de Tıp Eğitiminin Geleceği-Hedeflerin Belirlenmesi Çalıştayı

Fusun Sayek 16. Sağlık ve Kültür Etkinlikleri kapsamında Arsuz -Hatay’da 27 Ağustos 2022 tarihinde bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. Çalıştay duyurusu Tıp Eğitimi Programları Akreditasyon Derneği ve Tıp Eğitimini Geliştirme Derneği ve öğrenci dernekleri aracılığı ile yapılmıştır. Çalıştaya 39 kişi katılmıştır. Katılımcı listesi ek tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Türkiye’de Tıp Eğitiminin Geleceği- Çalıştay Katılımcılarının Görevlerine göre Dağılımı

Görev	Sayı
Öğrenci	8 (22,2)
Hekim	2 (5,6)
Öğretim üyesi	25 (69,4)
Toplum katılımcısı	1 (2,8)
Toplam	36 (100,0)

Çalıştay aşağıdaki akış ile gerçekleştirilmiştir:

- Anket çalışmasının sonuçları özetlenmiş ve ana temalar katılımcılar ile paylaşılmıştır.
- Katılımcılar farklı özellikleri ile gruplar oluşturularak 4 gruba ayrılmış, her grup için bir raportör ve bir yönlendirici belirlenmiştir.
- Tüm gruplardan tıp eğitiminin geleceği için 12 öncelikli hedefi tartışarak yazmaları istenmiştir.
- Küçük gruplarda çalışmalar tamamlandıktan sonra büyük gruba tartışmalar özetlenmiş ve grubun belirlediği hedefler sunulmuştur.

Her ne kadar gruplar 12 hedef yazmaları için yönlendirilmiş olsa da çalışma sonunda bazı gruplar daha çok bazı gruplar ise daha az hedef yazmıştır. Bu çalışmada toplam 54 hedef yazılmıştır. Çalıştayda grupların hazırladığı hedefler çalışma grubu araştırmacıları tarafından bir araya getirilmiş, araştırmacılar tarafından bağımsız olarak okunmuş ve temalar önerilmiştir. Öne çıkan temaların anket çalışması ile örtüşmesi nedeniyle aynı tematik çerçevenin kullanılmasına karar verilmiştir. Daha sonra araştırmacılar belirtilen hedefleri temalara göre gruplamıştır. Ardından anket çalışmasından gelen yanıtları ile çalıştay yanıtları harmanlanmış ve ortak hedef ifadeleri oluşturulmuştur (Temalara göre çalıştay katılımcılarının yanıtları Ek Tablo 1’de görülebilir).

Üçüncü Aşama: Geniş katılımlı görüş

Bu aşamada oluşturulan belgeye tıp eğitimi paydaşlarının görüşleri alınmıştır. Çalışmada belirlenen hedefler tıp eğitimi ile ilgili farklı kongre, sempozyum ve konferanslarda sunulmuş, katılımcılar ile tartışılmış ve geri bildirimlerin alınmıştır. Ardından öneriler doğrultusunda hedef belgesi düzenlenerek son hali verilmiştir.

Dördüncü aşama:

Belge TEPDAD tüm kurulların ortak toplantısında sunulmuş ve bir Google anket ile kurul üyelerinin görüşleri alınmış bu görüşler doğrultusunda belge son haline getirilmiş ve yayımlanmıştır.

TIP EĞİTİMİNİN GELECEĞİ İÇİN HEDEFLER

HEDEF -I-

Tıp eğitiminde sürekli nitelik gelişimi

Tıp eğitiminde nitelik güvencesi sistemlerinin güçlendirilmesi ve sürekli iyileştirme kültürünün yerleştirilmesi

Tıp Fakültesi Mezunlarının toplumun ve sağlık sistemlerinin sürekli değişen ve gelişen ihtiyaçlarını karşılayabilecek yetkinlikte yetiştirmelerini sağlamak öncelikli hedeflerden biridir. Tıp eğitimi veren kurumlar bu öncelikli hedefe ulaşabilmek için ilgili stratejik süreçlerin etkinliğinin düzenli olarak değerlendirilmesi ve geliştirilmesine odaklanmalıdır. Nitelikli ve sürdürülebilir tıp eğitimi için, tüm kurumlarda ve öğrenme ortamlarında gerekli asgari standartları oluşturmak zorunludur. Bu temel standartlar yeterli altyapı, nitelikli öğretim üyeleri, kanıta dayalı öğretim strateji ve yöntemleri ve destekleyici öğrenme ortamlarını içermelidir. Tıp eğitiminde nitelik güvencesi, eğitimciler, öğrenciler, sağlık hizmetinden yararlananlar ve politika yapıcılar da dahil olmak üzere tüm paydaşların nitelik geliştirme sürecine aktif katılımını teşvik etmelidir.

Anahtar Temalar

Sürekli Nitelik Geliştirme:

Sürekli Nitelik Geliştirme, tıp eğitiminin standartlarını ve uygulamalarını sürekli olarak iyileştirmeye yönelik dinamik bir yaklaşımı temsil eder. Sürekli Nitelik Geliştirme faaliyetleri sadece uygulama aşamasında nitelik iyileştirmeleri elde etmeye odaklanmamalı, aynı zamanda bu iyileştirmelerin sürdürülebilirliğini sağlamayı ve zaman içinde daha da geliştirilmesini hedeflemelidir.

Akreditasyon ve Nitelik Güvencesi:

Akreditasyon süreçleri, temel eğitim standartlarının sağlanması ve sürdürülmesini destekler. Bu sistematik değerlendirmeler, kurumların önceden tanımlanmış standart veya ölçütleri karşılamalarını sağlayarak eğitim ve öğretim niteliğini garanti ederek; tutarlılığı, şeffaflığı ve güveni teşvik eder. Eğitim kurumları bu süreçleri sürdürülebilir gelişimlerini destekleyecek düzeyde içselleştirmeli ve bunu kurumsal kültüre dönüştürmelidir.

Tıp Eğitiminde Paydaş Katılımı ve Katkısı:

Nitelik güvencesi, eğitimciler, öğrenciler, sağlık hizmetinden yararlananlar ve politika yapıcılar gibi tüm paydaşların sürece aktif katılımını gerektirir. Bu katılım, eğitim niteliğinin artırılması, toplumun ihtiyaçlarına ve çağın gereksinimlerine etkin bir şekilde yanıt verilmesini destekleyecek düzeyde gerçekleşmelidir.

Araştırma ve Hizmet Sunumunda Sürdürülebilir Nitelik Güvencesi:

Tıp eğitimi veren kurumlarda eğitim, araştırma ve hizmet sunumunun birbirini etkin şekilde destekleyecek biçimde yapılandırılması ncelenmelidir. Eğitim kurumlarının, toplumun sorunlarını ele alacak ve çözümlerini ortaya koyacak araştırma ıktıları sağlayacak, eşitlikçi ve yüksek kaliteli sağlık hizmetleri sunacak donanım, altyapı ve yönetim stratejilerine sahip olmaları güvence altına alınmalıdır.

HEDEF -II-

Doğa ve İnsan Odaklı Tıp Eğitimi

Tıp eğitimi önceliklerinin belirlenmesinde doğanın ve tüm canlıların tam ve eksiksiz olarak dikkate alınması

Biyo-psiko sosyal bir varlık olarak insan, yaşamını sürdürmek için doğaya bağlıdır ve doğanın önemli bir parçasıdır. Eğitimde, ekolojik dengelerin ve çevresel sürdürülebilirliğin gözetilmesi, insan sağlığını doğayla uyum içinde ele alarak bütüncül bir yaklaşım geliştirilmesi desteklenmelidir. Eğitim programları, doğanın içinde ve bir parçası olan her canlı ile birlikte ekolojik dengeyi sağlamayı, korumayı, sürdürmeyi ve öğrenenlerde bu farkındalığı geliştirmeyi öncelermelidir. Ekolojik değişim, bugün insanlığın en önemli sorunu haline gelmiştir. Ekolojik değişim iklim krizi, sel ve deprem gibi olağanüstü durumlar, mikro ve makro çevredeki değişimler ve salgınlar ile canlıların yaşamını tehdit edebilmektedir.

Tıp eğitiminde, doğa ve insanı önceleyen bir yaklaşım benimsenmesi amaçlanmalıdır. Bu hedef doğrultusunda, sağlık eğitimi ve hizmetlerinde doğanın, tüm canlıların ve çevrenin tam ve eksiksiz olarak hesaba katılması gerekmektedir.

Anahtar Temalar

Ekolojik Farkındalık:

Bireylerin çevre ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlarını kapsar ve ekolojik sürdürülebilirliğe ulaşma yolunda sorumluluk sahibi olmaya odaklanır. Bu farkındalık, doğadaki unsurların

ve süreçlerin insan tarafından algılanmasını ve bu algılar doğrultusunda çevreye karşı duyarlı ve sorumlu hareket edilmesini içerir. ²

Tek Sağlık (One Health):

Tek sağlık insanların, hayvanların ve ekosistemlerin sağlığını sürdürülebilir bir şekilde dengelemeyi ve iyileştirmeyi amaçlayan bütüncül, birleştirici bir yaklaşımdır. İnsanların, evcil ve vahşi hayvanların, ekosistemler dahil bitkilerin ve daha geniş çevrenin sağlığının yakından bağlantılı ve birbirine bağımlı olduğunu kabul eder. ³

Gezegen Sağlığı:

Gezegen sağlığı hayat için bir tutum ve yaşamak için bir felsefedir. Aşırı tüketim, savaşlar ve insan etkisiyle ortaya çıkan tüm durumlar nedeniyle verdiğimiz zararın sürmesi gezegenimizin varlığını tehdit etmektedir. Gezegen sağlığı Dünya'nın doğal sistemlerine verilen zararların, insan sağlığı ve tüm yaşam üzerindeki etkilerini analiz etmeyi hedefleyen, çözüm odaklı, disiplinler arası bir yaklaşımdır. ⁴

Doğa Dostu Eğitim ve Uygulamalar:

İnsan sağlığını, ekolojik farkındalık ile doğadaki diğer canlılarla uyum içinde ele alan çevreye duyarlı ve sürdürülebilir eğitim model ve uygulamalarının geliştirilmesi ve teşvik edilmesi.

Doğa ile Uyumlu Sağlık Hizmetleri:

Sağlık hizmetlerinin, doğayı ve çevresel sürdürülebilirliği göz önünde bulundurarak yapılandırılması ve yürütülmesinin eğitim programlarında yer alması.

İklim Değişikliği ve Sağlık Programları:

İklim değişikliğinin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik temaların tıp eğitimi programları ile entegre edilmesidir.

Toplumun Ekolojik Farkındalığının Geliştirilmesi:

² Moghbeli G, Soheili A, Ghafourifard M, et al. Ecological care in nursing practice: a Walker and Avant concept analysis. BMC Nurs. 2024;23:614. doi:10.1186/s12912-024-02279-z

³ One Health. Geneva: World Health Organization; [cited 2025 May 30]. Available from: https://www.who.int/health-topics/one-health#tab=tab_1.

⁴ Whitmee S, Haines A, Beyrer C, Boltz F, Capon AG, de Souza Dias BF, et al. *From public to planetary health: a manifesto*. Lancet. 2014 Mar 8;383(9920):847. Available from: [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(14\)60409-8/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(14)60409-8/fulltext)

Toplumu, doğayı korumanın insan sağlığı üzerindeki olumlu etkileri konusunda farkındalığı destekleyecek iş birliklerinin ve sağlığı geliştirme programlarının geliştirilmesi ve uygulanması.

Yeryüzü Etiği:

İnsanların doğanın bir parçası olduğunu ve ekosistemlerin korunmasının etik ve sürdürülebilir yaşam açısından önemini vurgulayan, insanın doğaya ve tüm canlılara karşı ahlaki ve etik sorumluluğu olduğunu savunan etik anlayıştır. Bu yaklaşım, doğanın yalnızca bir kaynak olarak görülmemesi gerektiğini vurgular. Biyosferdeki tüm varlıkların, insanlar dahil, birlikte var olma hakkına sahip olduğunu kabul eder. Tıp eğitimi, araştırma ve hizmet sunumunda bu etik yaklaşım benimsenmelidir.⁵

Nadir Hastalıklar ile İlgili Farkındalık:

Her birey, sağlık hizmetinden eşit şekilde yararlanma hakkına sahiptir. İnsan odaklı tıp eğitimi yaklaşımı gereği, nadir hastalıklar konusunda farkındalığın artırılması ve bu hastalıkların tanı, tedavi ve yönetimine yönelik bilgi ve becerilerin kazandırılması önem taşımaktadır. Öğrencilerin nadir hastalıklar hakkında kapsamlı bir anlayış geliştirmesi, bu hastalıklarla karşılaşan hastaların ihtiyaçlarına daha duyarlı ve etkin bir şekilde yanıt verebilmeleri açısından kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, nadir hastalıklarla ilgili eğitim ve araştırma fırsatlarının artırılması önerilmektedir.

⁵ World Health Organization. One Health. Geneva: World Health Organization; [cited 2025 May 30]. Available from: https://www.who.int/health-topics/one-health#tab=tab_1.

HEDEF -III-

Sosyal güvenilir tıp eğitimi eğitim

Sağlık eğitiminde, sağlığın belirleyicilerini dikkate alan, toplumun önemli ve sık görülen sağlık sorunlarına, sağlığın geliştirilmesine öncelik veren, araştırma ve hizmetin bu doğrultuda gelişmesine katkı sağlayan topluma dayalı ve toplum içinde eğitim yaklaşımlarının geliştirilmesi

Tıp eğitiminin amacı, toplumun sağlık sorunlarını bilen, bu sorunları etkili şekilde ele alabilen, toplumun temel sağlık gereksinimlerini karşılayabilen hekimler yetiştirmektir. Tüm çabalara rağmen, dünya genelinde mevcut sağlık kaynakları ile insanların ihtiyaçları arasında büyük bir fark olduğu gözlenmektedir. Geleneksel tıp eğitimi, çoğunlukla hastalıkların tanı ve tedavisine odaklanmış, topluma dayalı yaklaşımlar ikinci planda bırakılarak, uzmanlık temelli bir sağlık sistemi modelinin gelişmesine neden olmuştur. Tıptaki gelişmeler ve uzmanlaşmaya rağmen sağlık alanındaki eşitsizlikler devam etmiş, kronik hastalıkların artışıyla birlikte bu eşitsizlikler daha da belirginleşmiştir. Sosyal güvenilirlik (hesap verebilirlik), toplumun sağlık ihtiyaçlarını karşılayan ve toplumsal dönüşüme ivme veren lider hekimler yetiştirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Sosyal güvenilir tıp eğitimi ile, toplumun öncelikli sağlık ihtiyaçları ve sorunlarını ele alabilecek mezunlar yetiştirilmesi ve onların sağlık sisteminde etkin bir şekilde yer almalarının sağlanması hedeflenmelidir.

Anahtar Temalar:

Sosyal Güvenirlik (hesap verebilirlik):

Sosyal güvenirlik, tıp fakültesinin eğitim, araştırma ve hizmet faaliyetlerini hizmet ettiği toplumun, bölgenin veya ulusun öncelikli sağlık sorunlarına cevap verecek şekilde yöneltme yükümlülüğüdür.^{6,7,8}

Toplumun Sağlık Sorunlarının Öncelenmesi:

Tıp eğitiminin, toplumda yaygın ve önemli, en çok hastalık ve ölüme neden olan sağlık sorunlarını temel alarak ve bu sorunlara yönelik çözümler geliştirecek şekilde yapılandırılmalıdır.

Sağlığın Belirleyicileri:

Sağlık üzerinde etkili olan sosyal, ekonomik, çevresel ve bireyin özellikleri ve davranışlarını içeren faktörler⁹ tıp eğitiminin düzenlenmesinde dikkate alınmalıdır.

Koruyucu Hekimlik:

Hastalık, sakatlık ve ölümü önlemenin yanında sağlığı korumaya, geliştirmeye ve sürdürmeye odaklı hekimlik anlayışı¹⁰ öncelenerek tıp eğitimi düzenlenmelidir.

Sosyal Yükümlülük:

Toplumun ihtiyaçlarına yanıt verme yükümlülüğünün ve toplumun sağlık hizmetlerini şekillendirmedeki rolünü kabul edilmesi ile bir kurum veya bireyin toplumla olan ilişkisini ve bu ilişkideki görev bilincini yansıtır. Tıp fakülteleri sosyal yükümlülük ilkesini benimsemelidir.

⁶ Boelen C, Heck J. Defining and measuring the social accountability of medical schools [Internet]. Geneva: World Health Organization; 1995 [cited 2018 Nov 24]. Available from: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/59441/1/WHO_HRH_95.7.pdf?ua=1

⁷ TEPDAD. Türkiye Sosyal Güvenir (Hesap Verebilir) Tıp Fakültesi Belirleyicileri Ulusal Belgesi. Ankara: Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği; 2019.

⁸ Sayek İ, Turan S, Batı AH, Demirören M, Baykan Z. Social accountability: a national framework for Turkish medical schools. Med Teach. 2021;43(2):223–31.

⁹ World Health Organization. Determinants of health [Internet]. Geneva: World Health Organization; [cited 2025 May 30]. Available from: <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/determinants-of-health>

¹⁰ Moini J, Akinso O, Ferdowsi K, Moini M. The complexity of health care. In: *Health care today in the United States*. Cambridge (MA): Academic Press; 2023. p. 3–27.

Sağlık Savunuculuğu:

Bireysel hastalar, hasta grupları ve toplum için toplum sağlığı ve koruyucu sağlık hizmetlerinin öneminin farkında olarak, buna ulaşılmasını desteklemek, değişimi sağlamak, kaynakların harekete geçirilmesi için politika dahil her düzeyde öncülük etmektir.¹¹

Toplum Yönelimli Tıp Eğitimi:

Tıp eğitimi programlarının hem bireylerin hem de toplumun sağlık ihtiyaçlarını dikkate alarak geliştirilmesi ve gerçekleştirilmesidir.¹²

Topluma Dayalı Tıp Eğitimi:

Toplumun sağlık gereksinimlerine öncelik vermenin yanı sıra eğitimin sürdürülmesinde etkinliklerin toplum katılımı ve toplum içinde uygulamalar ile yürütülmesidir.

Toplum Katılımı:

Eğitim ve sağlık hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesinde toplumun aktif katılımının sağlanmasıdır.

Tıp Eğitiminde Geneli Kapsayıcı Yaklaşım:

Genel hekimliğin tüm hekimler için temel olduğu gerçeğinden hareketle; Birinci basamak sağlık hizmetlerinin gereksinimlerini karşılayan, sağlığın bedensel, ruhsal ve toplumsal belirleyicilerini kapsayacak genişlikte bilgi, beceri ve tutumlarla donatılmış hekimler yetiştirmek amacıyla planlanmasıdır.

¹¹ Royal College of Physicians and Surgeons of Canada. Health Advocate Role [Internet]. Ottawa: Royal College of Physicians and Surgeons of Canada; [cited 2025 May 30]. Available from: <https://www.royalcollege.ca/en/standards-and-accreditation/canmeds/health-advocate-role.html>

¹² Magzoub ME, Schmidt HG. A taxonomy of community-based medical education. Acad Med. 2000;75(7):699–707.

HEDEF -IV-

Yalın ve Yaşamın İçinde Tıp Eğitimi

Tıp eğitiminde, öğrenciyi merkeze alan, yaşam içinde deneyime dayalı ve tüm evreleriyle entegre, yalın programların geliştirilmesi.

Tıp eğitimi programları, yalınlık ilkesini ön planda tutarak, gereksiz içerikten arındırılmış ve öğrenci merkezli yaklaşımla yapılandırılmalı ve uygulanmalıdır. Programlarda öğrenenlerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak, mesleki ve kişisel gelişimleri en üst düzeye çıkarılması hedeflenmelidir. Programların geliştirilmesinde başta öğrenciler olmak üzere tüm paydaşların farklı deneyim ve beklentilerinden üst düzeyde yararlanabilmek etkin katılım ve katkılarını sağlayacak süreçler geliştirilmelidir. Toplumun tüm kesimlerinden bireylerin eşit koşullar altında tıp eğitimine başlayabilmeleri desteklenmelidir. Hızla değişen ve dönüşen şartlara uyum sağlayabilecek kaliteli tıp eğitiminin sürdürülebilirliği için yalın ve çevik programların ve eğitim ortamlarının geliştirilmesi öncelenmelidir.

Eğitim programının amaç ve hedefleri doğrultusunda bağlama özgü daha nitelikli sağlık hizmeti için çekirdek yetkinlikleri kazandıracak yeterliliğe dayalı tıp eğitimi hedeflenmelidir.¹³

Anahtar Temalar

Yaşam Boyu Öğrenme:

Eğitim modelleri hem öğrencilerde hem de eğitimcilerde sürekli gelişim ve öğrenme isteğini teşvik etmelidir.

Öğrenmede Çeviklik:

Değişen sağlık ihtiyaçlarına uyum sağlamak için esnek, sürekli güncellenen ve çevik bir program yapısı benimsenmelidir.

¹³ Frenk J, Chen L, Bhutta ZA, Cohen J, Crisp N, Evans T, et al. Health professionals for a new century: transforming education to strengthen health systems in an interdependent world. Lancet. 2010 Dec 4;376(9756):1923–58.

Kişiselleştirilmiş ve Öğrenci Merkezli Eğitim:

Eğitim süreçleri, bireysel farklılıkları ve öğrencilerin öğrenme hızını dikkate alarak tasarlanmalıdır. Öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarabilecek, kendini gerçekleştirme fırsatı sunan bir öğrenme ortamı sağlanmalıdır.

Yeterliğe Dayalı Tıp Eğitimi:

Tıp fakülteleri, öğrencilerinin mezuniyet aşamasında sahip olmaları beklenen mesleki yetkinlikleri belirlemeli ve eğitim programlarını her mezunun tüm yetkinlikleri hedeflenen yeterlik düzeyinde kazanmasını sağlayacak şekilde tasarlamalıdır.

Disiplinlerarası Entegrasyon:

Farklı disiplinlerin ve öğrenme aşamalarının tıp eğitiminin her döneminde entegre edildiği, bilgi yükünü azaltarak daha odaklı ve etkili bir eğitim modeli oluşturulmalıdır.

Eğitimde Yalınlık:

Gereksiz bilgi yoğunluğu azaltılarak temel ve uygulamalı öğrenmeye ağırlık verilmelidir.

İş birliği ve Karşılıklı Öğrenme:

Eğitim sürecinde öğrenci ve eğitici arasında güçlü bir iş birliği ve iletişim ortamı oluşturulmalıdır. Karşılıklı deneyim paylaşımını teşvik eden bir yapı oluşturulmalı, öğrenme ortamı herkesin katkıda bulunabileceği bir şekilde düzenlenmelidir.

Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme:

Öğrencilerde eleştirel düşünme ve yaratıcı problem çözme becerilerini geliştirecek etkinlikler ve senaryolar eğitim sürecine entegre edilmelidir.

Mesleki ve Etik Değerler:

Eğitimin tüm süreçleri, mesleki ve etik değerleri kazandıracak şekilde düzenlenmelidir.

Herkes için Erişilebilir ve Nitelikli Tıp Eğitimi:

Tıp eğitiminde eşitlik ve kapsayıcılık esastır. Bu tema, farklı sosyoekonomik, kültürel ve coğrafi geçmişlerden gelen bireyler için yüksek kaliteli tıp eğitiminin sağlanmasını, eğitime erişimi sınırlayan engellerin ortadan kaldırılmasını vurgulamaktadır. Kurumlar, fırsat eşitliğini teşvik ederek, toplumun sağlık ihtiyaçlarını karşılayabilecek niteliğe sahip ve yetkin bir sağlık işgücü yetiştirmelidir.

HEDEF -V-

Tıp eğitiminin yönetimde profesyonellik ve liyakat

Tıp eğitiminin yönetiminde şeffaflık, liyakat ve akademik liderlik kültürünün geliştirilmesi

Tıp eğitiminin yönetiminde profesyonellik ve liyakate dayalı, sürdürülebilir yönetim süreçlerinin geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır. Liyakat esaslı yönetim, yöneticilerin bilgi, deneyim ve uzmanlıklarına göre atanmasını öngörürken, profesyonel yönetim ilkeleri adil, etkin ve verimli bir yönetim anlayışını teşvik eder. Şeffaflık ve hesap verebilirlik, karar alma süreçlerinin güvenilirliğini artırırken, yöneticilerin niteliksel gelişimi, modern yönetim ve eğitim bilimlerindeki yeterliliklerin güçlendirilmesini zorunlu kılar. Katılımcı yönetim, paydaşların sürece aktif katılımını desteklerken sürekli değerlendirme ve gelişim ise yönetim süreçlerinin evrensel standartlara uygun olarak sürekli iyileştirilmesini sağlar.

ANAHTAR TEMALAR

Liyakate Dayalı Yönetim:

Yöneticiler, bilgi, deneyim ve uzmanlıklarına dayalı olarak atanmalı ve yönetim süreçlerinde liyakat öncelikli hale getirilmelidir.

Profesyonel ve Etik Yönetişim:

Tıp fakültelerinde ve sağlık eğitim kurumlarında, profesyonel yönetim, temel mesleki değerler ve etik ilkelerine bağlı bir yönetim anlayışı benimsenmelidir.

Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik:

Yönetim süreçlerinde şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri hayata geçirilmelidir.

Yöneticilerin Eğitim ve Yönetim Açısından Niteliksel Gelişimi:

Tıp fakültelerinde ve sağlık eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin, eğitim ve yönetim bilimleri açısından niteliksel gelişimlerinin sağlanması ve yalnızca akademik başarılarına değil, aynı zamanda modern yönetim teknikleri ve eğitim bilimlerindeki yeterliliklerine de odaklanarak, kurumları daha verimli ve etkili bir şekilde yönetmelerinin sağlanmasıdır.

Katılımcı Yönetim Anlayışı:

Yönetim süreçlerine öğretim üyelerinin, öğrencilerin ve diğer paydaşların etkin katılımı teşvik edilmelidir.

Sürekli Değerlendirme ve Gelişim:

Yönetim süreçleri düzenli olarak değerlendirilmeli ve profesyonel standartlar doğrultusunda iyileştirilmelidir.

HEDEF -VI-

Tıp Eğitiminde Teknolojinin Akılcı Kullanımı

Eğitim, araştırma ve hizmet üretiminde güncel teknolojinin insanın ve toplumun yararına ve akılcı kullanılmasının sağlanması

Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT), 21. Yüzyılda sağlık ve eğitim sistemlerinin temel bir bileşeni haline gelmiştir. Sağlık sistemlerinde dijital sağlık ve yenilikleri kullanarak küresel sağlık hedeflerine ulaşma, evrensel ve eşit sağlık hizmetlerine erişimi desteklemek, sağlık sistemlerini daha verimli, sürdürülebilir ve erişilebilir hale getirebilmek için vazgeçilmez kabul edilmektedir. Yetiştirilecek sağlık insan gücünün bu teknolojilere uyum sağlaması için yeterliklerin geliştirilmesi ile başlayan süreç, hızla tıp eğitiminin tüm seviyelerinde dijital teknolojilerden yararlanarak sunulmasına yönelik model ve yaklaşımların geliştirilmesine ve uygulanmasına dönüşmüştür.

Sağlık sistemlerin yapısı, e-sağlık, mobil sağlık, telesağlık vb. daha birçok dijital hizmet modeli ile yapısı günden güne değişmektedir. Bu değişimin eğitime yansması da benzerdir. COVID19 salgını öncesi e-öğrenme, tıp öğrencileri ve doktorların eğitiminde birçok ülkede kullanılmaya başlamışken, salgın deneyimi ile bir kurtarıcı gibi görülerek temel bir uygulama haline gelmiştir. Uzun ve maliyeti yüksek olmasının yanında hızla artan ve karmaşılaşan bilgi ve teknoloji ile başedebilme ve bu bilgilerin gerçek ortamda uygulanmasının riskleri gözönünde bulundurulduğunda tıp eğitiminde teknolojinin artan önemini anlamak mümkündür. Tıp eğitiminde kullanılan bilişim teknolojilerinin kapsamı çok geniş olmakla birlikte, e-öğrenme, sanal gerçeklik ve simülatörler, web tabanlı eğitim, mobil cihazlarla eğitim ve yapay zeka uygulamaları başlıca örneklerdir.

Teknolojik gelişmelerin kullanılması kaçınılmaz olmakla birlikte, hızla uygulamaya aktarılması beraberinde etkinlik ve etik tartışmaları da getirmektedir. Teknoloji, hizmet ve eğitimin iyileştirilmesinde araç olmaktansa bir amaç haline dönüşme riski taşımaktadır. Hizmet, eğitim ve araştırma süreçlerinde mevcut teknolojilerin maksimum verimle kullanılması ve gereksiz teknolojik kullanımlardan kaçınılması ve teknolojik gelişmelerin, insan ve toplum sağlığına doğrudan katkı sağlayacak şekilde uygulanmasının

önceliklendirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu gerekçeyle eğitim, araştırma ve hizmet üretiminde güncel teknolojinin insanın (eğitmen, öğrenci, sağlık hizmetinden yararlananlar ve diğerleri) ve toplum yararına ve akılcı kullanılmasının sağlanması ve bu amaçla yapıların ve sistemlerin kurulması ve yetkin insan gücünün geliştirilmesi tıp eğitiminin hedefi olmalıdır.

Anahtar Temalar

Esnek Eğitim:

Tıp eğitiminde, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına, öğrenme hızlarına ve yaşam koşullarına uyum sağlayacak esnek eğitim modellerinin geliştirilmesi hedeflenmelidir. Esnek eğitim, öğrencilere öğrenme süreçlerinde zaman ve mekân bağımsızlığı sunarak, kendi öğrenme deneyimlerini yönetme fırsatı verir. Bu model, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanarak, öğrencilerin ders materyallerine diledikleri zaman, diledikleri yerde erişimlerini sağlar ve geleneksel eğitim yöntemlerini dijital araçlarla destekler.

Teknolojinin etik kullanımı:

Teknoloji ve yapay zekanın tanı, tedavi ve bakım yönlendirmelerinde ortaya çıkaracağı hatalar, etik ve yasal sorunlar, biyoetik, genetik mühendisliğinin etik sorunlarına eğitimde yer verilmelidir.

Yapay Zekâ:

Yapay zeka (AI), bilgisayarların ve makinelerin insan öğrenmesini, kavramasını, problem çözmesini, karar vermesini, yaratıcılığını ve özerkliğini taklit etmesini sağlayan teknolojidir. Yapay zekâ, eğitim süreçlerini kişiselleştirirken, sağlık alanında daha hızlı ve doğru teşhis, tedavi planlama ve hasta/başvuran takibi sağlayarak hem eğitmenler hem de öğrenciler için yeni öğrenme ve araştırma imkanları yaratır.¹⁴

Sağlık Teknolojisi:

Sağlık sorunlarını çözmek ve yaşam kalitesini artırmak için geliştirilen ilaçları, tıbbi cihazları, yardımcı teknolojileri, teknikleri ve prosedürleri içerir.¹⁵

¹⁴ IBM. Artificial intelligence [Internet]. Armonk (NY): IBM; [cited 2025 May 30]. Available from: <https://www.ibm.com/topics/artificial-intelligence>.

¹⁵ IBM. Health technologies [Internet]. [cited 2025 May 30]. Available from: <https://www.ibm.com/news-room/fact-sheets/item/health-technologies>

Dijital Sağlık:

Sağlık hizmetlerini teknolojik araçlar ve dijital çözümlerle daha erişilebilir, etkili ve kişiselleştirilmiş hale getirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır.^{16,17}

E-sağlık:

Sağlık hizmetleri, sağlık gözetimi, sağlık literatürü, sağlık eğitimi, bilgi ve araştırma dahil sağlık ve ilgili alanlarda BİT'in güvenli ve maliyet-etkin kullanımıdır.¹⁸

Mobil Sağlık:

Akıllı cep telefonları, tabletler, giyilebilir akıllı cihazlar, hasta/başvuran izleme cihazları ve diğer taşınabilir, mobil bağlantı özellikli cihazların, tıp ve halk sağlığı uygulamaları için kullanılmasıdır. Bu teknoloji, sağlık hizmetlerinin uzaktan erişimini sağlar, hasta/başvuran takibini kolaylaştırır ve sağlıkla ilgili verilerin toplanmasını ve analizini mümkün kılar.¹⁹

Tele Sağlık:

Hastalar/başvuranlar ile sağlık hizmeti sağlayıcıları arasındaki mesafeye rağmen, sağlık hizmetlerinin sunulmasıdır. Tele sağlık, hastalıkların ve yaralanmaların teşhis ve tedavisi için gerekli olan bilgi ve verilerin, bilişim teknolojileri aracılığıyla uzaktan iletilmesini sağlar.¹⁶

E-Öğrenme:

Eğitim süreçlerinde bilişim teknolojilerinin kullanılmasıdır. E-öğrenme, özellikle coğrafi olarak uzak bölgelerde yaşayan ve yeterli eğitim kurumlarına erişimi olmayan bireylere eğitim imkânı sunarken, aynı zamanda eğitimin kalitesini de artırma potansiyeline sahiptir.¹⁶

Büyük Veri:

Klinik girişimler, araştırma ve geliştirme, kamu sağlığı, kanıta dayalı tıp ve uzaktan takip gibi alanlarda yapılandırılmış veya yapılandırılmamış büyük veri setlerinin analiz edilerek öngörü sağlamak ve sağlık hizmetleri için veriler elde etmek amacıyla kullanılmasıdır.

¹⁶ World Health Organization. Digital health [Internet]. [cited 2025 May 30]. Available

from: https://www.who.int/health-topics/digital-health#tab=tab_3

¹⁷ World Health Organization. Global strategy on digital health 2020–2025 [Internet]. Geneva: World Health Organization; 2021 [cited 2025 May 30]. Available

from: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/344249/9789240020924-eng.pdf?sequence=1>

¹⁸ World Health Organization. eHealth [Internet]. Cairo: WHO Regional Office for the Eastern Mediterranean; [cited 2025 May 30]. Available from: <https://www.emro.who.int/health-topics/ehealth/>

¹⁹ World Health Organization. Global diffusion of eHealth: making universal health coverage achievable [Internet]. Geneva: World Health Organization; 2016 [cited 2025 May 30]. Available

from: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/252529/9789241511780-eng.pdf?sequence=1>.

Veri Analizi Yeterliği:

Elde edilen veriyi anlamlandırarak işlenebilir hale getirme, istatistiksel ve analitik yöntemleri kullanarak veri üzerinde analiz yapma, sonuçları görselleştirerek yorumlama ve veri odaklı kararlar alma becerisidir.

Dijital okuryazarlık:

Dijital teknolojiler aracılığıyla bilgiye güvenli ve uygun bir şekilde erişme, yönetme, anlama, entegre etme, iletişim kurma, değerlendirme ve oluşturma becerisidir. Çeşitli şekillerde bilgisayar okuryazarlığı, BİT okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı olarak adlandırılan yeterlilikleri içerir.²⁰

Dijital sağlık okuryazarlığı, elektronik kaynaklardan sağlık bilgilerini arama, bulma, anlama ve değerlendirme ve elde edilen bilgileri sağlıkla ilgili sorunları çözmek için kullanma becerisidir.²¹

²⁰ UNESCO Institute for Statistics. A global framework of reference on digital literacy skills for indicator 4.4.2 [Internet]. Montreal: UNESCO; 2018 [cited 2025 May 30]. Available

from: <https://unevoc.unesco.org/home/TVETipedia+Glossary/lang=en/show=term/term=digital+literacy>

²¹ World Health Organization Regional Office for Europe. Strengthening digital health literacy to empower people in the digital age [Internet]. 2024 Nov 21 [cited 2025 May 30]. Available

from: <https://www.who.int/europe/news-room/events/item/2024/11/21/default-calendar/strengthening-digital-health-literacy-to-empower-people-in-the-digital-age>

HEDEF -VII-

Tıp eğitimi ortamlarında herkes için tam iyilik halinin sağlanması

Eğitim, hizmet ve araştırma ortamlarında herkes için asgari sağlıklı yaşam koşullarını oluşturmaları ve geliştirilmesi

Sağlık kavramı, fiziksel, psikolojik, sosyal ve manevi boyutlarıyla tam bir iyilik halinin geliştirilmesini vurgulasa da genellikle sağlık anlayışında ve hizmet sunumunda hastalık ve normal dışı durumlar daha çok öne çıkarılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre, iyilik hali bireyler ve toplumlar için günlük yaşamda pozitif bir kaynak niteliği taşır ve sosyal, ekonomik, çevresel koşullardan etkilenir. İyilik hali, fiziksel, duygusal, sosyal, bilişsel, ruhsal, mesleki ve çevresel boyutları kapsayan çok yönlü bir kavramdır.

Bu kavram, bireylerin yaşam kalitesini artırmanın yanı sıra, anlam ve amaç doğrultusunda dünyaya katkıda bulunma becerileriyle ilişkilidir. Bireylerin stresle etkili şekilde başa çıkabilmesi, üretken olması, topluma katkıda bulunabilmesi ve kendi yeteneklerini fark edebilmesini destekler. İçinde bulunduğumuz yüzyılda karmaşılaşan ve yüksek talepli çalışma ve yaşam koşulları bireyleri “iyi olma” haline ulaşmaktan giderek uzaklaştırmaktadır. İyilik halinin sağlanmasının ön koşulu tüm paydaşların kendilerini güvende hissettikleri bir eğitim ve çalışma ortamının oluşturulmasıdır. Bu doğrultuda son dönemde önemli bir sağlık sorunu haline gelen şiddetten uzak bir çevrenin öncelikle sağlanması, eğitim ve sağlık hizmeti ortamlarının, tüm katılımcıların sağlıklı bir şekilde çalışmaya, üretme ve öğrenmeleri için sağlıklı koşulların oluşturulması önceliklidir. Eğitimin bu bakış doğrultusunda iyilik halini yükseltecek şekilde şekillendirilmesi, tüm paydaşlar için mutlu, duygusal farkındalığı yüksek, kendi ve çevresi ile barışık ve etkili iletişim kurabilen daha üretken bireyler olmasına katkı sağlayacak, onların yaratıcı düşünme, keşfetme ve üretme süreçlerini destekleyecektir.

Tıp fakülteleri, akademik yaşamda iyilik halinin sağlanması, hem bireysel sağlık ve mutluluk açısından hem de akademik üretkenliğin ve toplumsal katkının artırılması bakımından kritik bir role sahiptir. Akademik yaşamda sağlığı ve iyilik halini desteklemek için akademisyenler, öğrenciler, yöneticiler ve diğer çalışanları kapsayan bütünsel yaklaşımlara gereksinim bulunmaktadır. Sağlığın geliştirilmesi ilkelerine dayalı bu politikalar ve uygulamalar, akademinin eğitim, araştırma ve bilimsel üretim süreçlerine olumlu yansır. Bu doğrultuda tıp fakülteleri kendi öğrenci, öğretim üyeleri ve çalışanlarının iyilik halinin sağlanmasına yönelik geliştirildiği yaklaşımlarla tüm topluma rol model olmalı ve bu doğrultuda hizmet, eğitim ve araştırmaya yönelik çalışmalarını toplumun iyilik halinin geliştirilmesi sağlayacak şekilde yönlendirmelidir.²²

Anahtar Temalar

İyilik Hali:

Bireyler ve toplumlar tarafından deneyimlenen, sosyal, ekonomik ve çevresel koşullarca şekillendirilen, sağlığa benzer şekilde günlük yaşam için bir kaynak olan olumlu bir durumdur.²³

Sağlık Eğitim Ortamlarında Paydaşların İyilik Halinin Sağlanması:

Tıp eğitimi ve sağlık hizmeti süreçlerine dahil olan tüm paydaşların fiziksel, zihinsel ve duygusal ve sosyal refahını koruyacak destek mekanizmalarının ve tıp eğitimi ve hizmet ortamlarında tam iyilik halinin sağlanmasına çalışılmalıdır.

Sağlıklı Yaşam, Öğrenme ve Çalışma Ortamları:

Eğitim ve sağlık hizmeti ortamlarının, tüm katılımcıların sağlıklı bir şekilde çalışabilmeleri ve öğrenebilmeleri için uygun koşullara sahip olması sağlanmalıdır.

Hasta/Başvuran ve Çalışan Güvenliği:

Eğitim ve hizmet ortamlarında hasta/başvuran ve çalışan güvenliği önceliklendirilmeli, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları oluşturulmalıdır.

²² Karadağ Ö, Orhon ÖN. Akademik yaşam ve iyilik hali üzerine. Halk Sağlığı Araştırma ve Uygulamaları Dergisi. 2024;2(1):2–9.

²³ World Health Organization. Health promotion glossary of terms 2021 [Internet]. Geneva: World Health Organization; 2021 [cited 2025 May 30]. Available from: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/350161/9789240038349-eng.pdf?sequence=1>

Tacizin ve Şiddetin Önlenmesi:

Eğitim ve sağlık hizmeti sunum ortamlarında taciz, yıldırma (mobbing) ve şiddetin önlenmesi ve güvenli, barışçıl çalışma ve öğrenme ortamlarının oluşturulmasına çalışılmalıdır.

Kendini Geliştirme

Bireyin potansiyelini en üst düzeye çıkararak yeteneklerini, hedeflerini ve değerlerini tam anlamıyla hayata geçirmesi süreci desteklenmelidir.

HEDEF -VIII-

Birlikte Çalışma ve İş birlikleri

Tıp eğitiminde birlikte çalışma ve iş birliklerinin geliştirilmesi

Sağlığın tüm paydaşları ile eğitim, araştırma ve hizmet açısından iş ve güç birliğinin sağlanması

Tıp eğitiminin tüm süreçlerinde disiplinler ve meslekler arası birlikte çalışma olanakları ve iş birlikleri güçlendirilerek, eğitimin daha etkili, verimli ve sürdürülebilir olması sağlanmalıdır. Paydaş katılımını önceleyen bu iş birlikleri teşvik edilerek, eğitimde ve araştırmada yenilikçi fırsatlar yaratılmalıdır. Ulusal ve uluslararası hareketlilik artırılmalı, akademisyenler ve öğrenciler için iletişim ağları genişletilerek etkin, şeffaf ve sürekli bilgi akışı sağlanmalıdır. Eğitim becerilerinin geliştirilmesine önem verilerek, akademisyenlerin ve sağlık profesyonellerinin nitelikli eğitim sunma kapasitesi artırılmalıdır.

Tıp uygulamalarında sağlık hizmetinin niteliği ve sağlık hizmetinden yararlananlar veya çalışanların güvenliğini doğrudan etkileyen disiplinler ve meslekler arası çalışma ve iş birliğini sağlamaya yönelik beceriler tıp eğitiminin farklı evrelerinde kazandırılmalıdır. Öğrencilere, sağlık hizmet sunumunda bir ekip üyesi veya lideri olarak etkin çalışabilme, iletişim kurma ve iş birliği yapma becerilerini kazandıracak öğretim fırsatları sunulmalıdır. Bu amaçla, tıp eğitimi programlarında farklı mesleklerle yapılacak ortak programlar ve uygulamalar ile bir arada ve birlikte öğrenme uygulamalarına yer verilmelidir. Meslekler arası eğitimin teşvik edilmesi, ekip çalışmasını güçlendirerek sağlık hizmet sunumunun niteliğini artıracaktır.

Tıp eğitiminde paydaşların ortak hedefler doğrultusunda hareket etmelerini destekleyecek güçlü ve sürdürülebilir yöntemlerin ve yapıların geliştirilmesi öncelikli hedeflerdendir.

Anahtar Temalar:***Sağlığın Tüm Paydaşları ile İş Birliği:***

Eğitim, araştırma ve hizmet süreçlerinde sağlık sektöründeki tüm paydaşlarla iş birliği sağlanmalıdır.

Multi-Disipliner Eğitim ve Araştırma:

Farklı disiplinlerin ortak eğitim ve araştırma olanaklarını geliştirerek iş birliği güçlendirilmelidir.

Disiplinler Arası İş Birlikleri:

Farklı tıp ve sağlık disiplinlerinin birlikte çalışarak eğitim ve araştırma süreçlerini zenginleştirilmelidir.

Eğitimde Hareketliliğin Sağlanması:

Öğrencilerin ve akademisyenlerin ulusal ve uluslararası platformlarda eğitim hareketliliği sağlayarak iş birliği ağların genişletilmelidir.

Meslekler Arası Eğitim ve İş Birliği:

Farklı meslek grupları arasında iş birliğinin artırılarak, ortak eğitim ve uygulama süreçlerinin geliştirilmesidir.

İletişimin Geliştirilmesi:

Eğitim ve hizmet süreçlerinde, paydaşlar arasında etkili ve sürekli iletişim güçlendirilmeli, açık ve şeffaf bilgi akışı sağlanmalıdır.

HEDEF -IX-

Herkes için sürekli gelişim

Tıp eğitimi ortamlarındaki herkes için sürekli öğrenme ve gelişimin desteklenmesi

Öğrenci, araştırmacı, eğitmen ve tıp eğitiminin tüm paydaşları için yaşam boyu mesleki ve kişisel gelişimin desteklenmesi

Bilimsel araştırmalar ve bilgi artışıdaki hız, sağlık alanında yeni tedaviler, teknolojiler ve kanıta dayalı uygulamaların hızlı değişimi sürekli gelişimi herkes için bir zorunluluk haline gelmiştir. Sürekli Mesleki Gelişim (SMG), sağlık profesyonellerinin bilgi, beceri ve performanslarını geliştirmelerine ve mevcut karmaşık sağlık ortamına uyum sağlamalarına olanak tanıyan temel bir yaklaşımdır.

SMG'nin en önemli katkılarından biri, sağlık çalışanlarının güncel gelişmeleri takip edebilmeleri ve bunun hasta bakım kalitesine yansımalarıdır. Sürekli öğrenmeyi teşvik eden bir kültür sayesinde, sağlık profesyonelleri en son kanıta dayalı uygulamaları hayata geçirerek hasta güvenliğini artırabilir, tıbbi hataları azaltabilir ve hasta memnuniyetini yükseltebilir. Ayrıca, SMG, değişen sağlık hizmet sunumuna ve ileri teknoloji gibi hızla gelişen yeniliklere uyum sağlanmasına olanak tanır. Bu yalnızca hasta sonuçlarını değil, aynı zamanda sağlık hizmetlerinin genel etkinliğini de olumlu yönde etkiler. SMG'nin bir diğer önemli yönü, mesleki standartların korunması ve gelişimin teşvik etmesidir. Mesleki kuruluşlar ve düzenleyici kurumlar tarafından önerilen SMG programları, sağlık profesyonellerinin etik uygulamalarını güçlendirmelerine olanak tanır. Bununla birlikte, SMG bireylere kişisel ilgi alanlarını keşfetme, yeni beceriler geliştirme ve kariyerlerinde ilerleme fırsatı sunarak motive ve yetkin bir insan gücü oluşmasına katkıda bulunur. SMG sadece sağlık hizmetinin niteliği için değil bir o kadar tıp eğitiminin niteliğinin artırılması için de gereklidir. Eğitim alanında kanıta dayalı uygulamalara dayalı yenilikçi, teknolojik destekli eğitim model ve yaklaşımların hayata geçirilmesi ve daha nitelikli eğitim ortamları oluşturabilmek için eğitimcilerin bu yeniliklere uyum sağlamasının SMG etkinlikleri ile desteklenmesi önemlidir.

Bu gerekçelerle tıp eğitimi ortamlarında, öğrenci, araştırmacı, eğitmen ve diğer tüm paydaşların mesleki ve kişisel gelişimlerini yaşam boyu sürdürebilmelerini desteklemek amacıyla sürekli öğrenme ve gelişimi teşvik eden bir eğitim ortamı oluşturulmalı, tıp fakülteleri SMG etkinliklerinin düzenli ve sürekli şekilde sağlamalıdır.

Anahtar Temalar:

Sürekli Mesleki Gelişim:

Tüm çalışanlarının yetkin bir şekilde hizmet sunabilmek için bilgi, beceri ve performanslarını korumak, geliştirmek ve genişletmek amacıyla yaşam boyu sürdürmeleri gereken bütünsel bir öğrenme ve gelişim sürecidir.²⁴

Yaşam Boyu Öğrenme:

Bireylerin yaşamlarının her aşamasında, farklı öğrenme biçimleri ve ortamlarında, bilgi ve becerilerini geliştirmelerini destekleyen sürekli bir süreçtir.²⁵

İnsan Kaynağının Geliştirilmesi:

Eğitim, araştırma ve hizmet süreçlerine katkı sağlayan tüm paydaşların bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, eğitim süreçlerine daha etkin katılımlarının sağlanması ve desteklenmesidir.

Kariyer Planlama:

Tıp öğrencileri, araştırmacılar ve eğiticiler için kariyer yollarının net bir şekilde tanımlanması ve kariyer gelişimi için gerekli fırsatların sunulmasıdır.

Eğitici Yetkinliklerinin Geliştirilmesi:

Eğitim süreçlerinde kalite, verimlilik ve mesleki doyumun artırılması için eğiticilerin mesleki bilgi ve pedagojik yetkinliklerini geliştirmeyi amaçlayan sürekli eğitim ve gelişim imkanlarının sunulmasıdır.

²⁴ World Federation for Medical Education. Continuing professional development (CPD) of medical doctors: WFME global standards for quality improvement [Internet]. Copenhagen: WFME; 2015 [cited 2025 May 30]. Available from: https://wfme.org/wp-content/uploads/2015/01/CPD_2015_v2.pdf

²⁵ UNESCO Institute for Lifelong Learning. UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL) [Internet]. Hamburg: UNESCO; [cited 2025 May 30]. Available from: <https://www.uil.unesco.org/en>

HEDEF -X-

Toplum için bilim

Bilimin toplum için üretilmesi ve açık paylaşılması

Bilimin, etik ilkelere bağlı, toplumun katılımı ile ve toplum yararına üretilerek, yalın ve açık paylaşılması

Bilim, toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak, toplumsal fayda sağlayacak şekilde üretilmeli ve yalın bir dille, herkesin erişimine açık bir şekilde paylaşılmalıdır. Halk için bilim anlayışı, bilimsel çalışmaların topluma doğrudan katkı sunmasını ve toplumsal sorunlara çözüm odaklı yapılandırılmasını öngörür. Açık bilim ilkesi, bilimsel bilginin şeffaf ve paylaşılabilir olmasını desteklerken, bilimsel farkındalık ve eğitim programları, toplumun her kesiminde bilimsel düşünceyi teşvik etmelidir. Toplum temelli araştırmalar, sosyal etki yaratma ve sürdürülebilirlik hedefiyle yapılmalı, bilgi düzensizlikleri ve kirliliği ile mücadele edilerek bilimin toplumla bütünleşmesi sağlanmalıdır.

Anahtar Temalar

Toplum için Bilim:

Bilimsel çalışmalar, topluma doğrudan katkı sağlayacak nitelikte ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda, adaletli kaynak ayrımı ile planlanmalı ve yürütülmelidir.

Açık Bilim:

Bilimsel bilginin ve sonuçların herkesin erişimine açık, şeffaf ve paylaşılabilir şekilde sunulmasıdır.

Bilginin Yaygınlaştırılması ve Etik Değerler:

Bilimsel bilginin sadece akademik çevrelerde kalmayıp, toplumun her kesimine yayılacak şekilde medya ve diğer kanallar aracılığıyla ve ahlaki ve etik değerler gözetilerek paylaşılmasıdır.

Bilimsel Eğitim ve Farkındalık:

Toplumda bilimsel dűşűncenin ve farkındalıđın artırılması, űzellikle genű nesillerin bilimle ilgilenmesini teűvik edecek eđitim programlarının geliűtirilmesi dir.

Bilim İletiűimi:

Bilim iletiűimi, bilimsel bilgi ve sűreűlerin toplum tarafından anlaűılabilir ve eriűilebilir šekilde aktarılmasını sađlayan, bilimle toplum arasında kűprű kuran bir alandır. Eđitim programlarında űđrencilerin bu becerileri geliűtirilmelidir.

Sosyal Etki ve Sűrdűrűlebilirlik:

Bilimsel űalıűmaların toplumsal etki yaratacak šekilde sűrdűrűlebilirliđi gűzeterek yapılması, bilimsel sonuűların topluma uzun vadede de fayda sađlamasıdır.

Bilgi Dűzensizlikleriyle Műcadele:

Dođru, gűvenilir ve dođrulanmıű bilginin yaygınlaűtırılması, yanılııcı bilginin tespit edilerek dűzeltilmesi ile eleűtirel dűűűnme becerilerinin artırmasının sađlanmasıdır.

Sağlık Okuryazarlığı:

Bireylerin, sađlıklarını teűvik edecek ve sűrdűrececek šekilde bilgiye eriűme, bilgiyi anlama ve kullanma becerisi ve motivasyonunu belirleyen biliűsel ve sosyal becerileri temsil etmesidir. Eđitim programlarında űđrencilerin sađlık okuryazarlıđı farkındalıđını artıracak ve uygulamalarında bu becerileri kullanabilmesini sađlayacak etkinliklere yer verilmelidir.

[Arsuz űalıűtayı katılımcıları, grup űalıűması sonucunda belirlenen hedef űnerileri, paydaű gűrűűleri, e-posta űrneđi, Tıp Eđitimi Hedefleri űalıűması'na ait anket formu ve temalara gűre katılımcı yanıtlarına bu bađlantıdan eriűebilirsiniz.](#)